

Mot.
1986/87
Jo784-792

Motion till riksdagen

1986/87: Jo784

Olle Östrand (s)

Jaktens organisation och administration

Naturen utgör en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas. Detta finns inskrivet i naturvårdslagen. Den vilda faunan utgör en omistlig del av naturen. Jaktlagstiftningen har därför successivt anpassats för att skydda och bevara en artrik och livskraftig fauna. Ansvar för faunavården är i huvudsak uppdelad med ett övergripande primäransvar för samhället, samt ett sekundärt ansvar för de enskilda jakträttsinnehavarna vad gäller den lokala viltvården. Därutöver bedriver vissa ideella frivilligorganisationer en verksamhet som gagnar faunan och övrig naturvård.

Jakt- och viltvårdsberedningen noterar i betänkandet Vilt och Jakt, s. 327, att under riksdagen och regeringen har naturvårdsverket det centrala och länsstyrelserna det regionala ansvaret för viltvårds- och jaktadministrationen. Angående organiserandet av det praktiska viltvårdsarbetet anför beredningen, att administrationen i den delen i första hand handhas av de båda jägareorganisationerna Svenska jägareförbundet och Jägarnas riksförbund-Landsbygdens jägare. Beredningen nämner vidare att även Svenska naturskyddsföreningen och Sveriges ornitologiska förening utför faunavårdande arbetsuppgifter.

På s. 332 i betänkandet bedömer beredningen den nuvarande uppdelningen, med beslutande myndigheter och praktiskt arbetande frivilligorganisationer, som i stort sett ändamålsenlig. Beredningen noterar emellertid att det ideella arbete som Svenska jägareförbundet utför ofta uppfattas som en myndighetsfunktion. Beredningen anser att en klarare gränsdragning bör ske vad gäller beslutsföra myndigheter och de frivilligt arbetande organisationerna. Därutöver föreslår beredningen att "i första hand de båda jägareorganisationerna, även i fortsättningen bör svara för administrationen av det praktiska viltvårdsarbetet".

Det framstår som angeläget att yrkandet om en klar gränsdragning mellan myndighetsutövningen och de frivilligt arbetande organisationerna genomförs. Uppenbart uppträder Svenska jägareförbundet och förbundets tjänstemän som om deras arbete var en direkt myndighetsutövning. Det är bl. a. vanligt att Svenska jägareförbundets personal undertecknar skrivelser och yttranden med "i tjänsten", vilket förleder mottagaren tro att skrivningen är ett under ämbetsmannans ansvar upprättat myndighetsutlåtande. Så är dock ej fallet.

När riksdagen 1938 beslutade om visst ekonomiskt stöd till Svenska jägareförbundet fanns ingen annan jägareorganisation i landet. Samma år bildades emellertid Jägarnas riksförbund, genom samgående av ett flertal

fristående jägarföreningar inom landet. 1956 bildades ytterligare en jägarorganisation, Landsbygdens jägare, som 1968 anslöt sig till Jägarnas riksförbund. Därav dubbelnamnet, som ofta förkortas till riksjägarna.

Under de snart 50 år som gått sedan riksdagen 1938 första gången beviljade ett mindre bidrag till Svenska jägareförbundet har mycket hänt. Tidigare var naturvård ett okänt begrepp. Successivt har naturvården och faunavården växt till ett framträdande riksintresse. Vi har fått en särskild naturvårdslag. Ett särskilt ämbetsverk, naturvårdsverket, har tillskapats för att tillgodose naturvårdens behov. Naturvårdsverket är samtidigt ansvarig myndighet för jakten och viltvården. Jägarnas riksförbund-Landsbygdens jägare har, trots ekonomiska svårigheter och brist på samhällsstöd, växt till en rikstäckande jägarorganisation med omfattande aretsuppgifter och samhällsengagemang.

De förutsättningar som förelåg 1938 är i dag helt förändrade. Detta har medfört ett uppenbart behov av anpassning till tidsutvecklingen. 1978 beslutade riksdagen, i enlighet med jordbruksutskottets betänkande, att bevilja Jägarnas riksförbund-Landsbygdens jägare ett årligt bidrag ur jaktvårdsfonden för förbundets allmännyttiga verksamhet. Av betänkandet, JoU 1978/79: 4, framgår att utskottet förutsatte att frågan om jaktens administration och därmed sammanhängande anslagsfrågor skulle komma till omprövning efter det jakt- och viltvårdsberedningen framlagt sitt betänkande. Beredningens betänkande är avlämnat, varför erforderliga revideringar i jaktens organisation och administration bör komma till genomförande.

Utöver behovet av en klar och odiskutabel gränsdragning mellan myndigheter och frivilligorganisationer, bör berörda myndigheter tillföras ökade ekonomiska och personella resurser. Detta kan ske utan ökad belastning av budgeterade medel, genom att fondutredningens förslag om avskaffande av jaktvårdsfonden genomförs. Vidare bör bidragen till de båda jägarorganisationerna omfördelas enligt gängse demokratiska regler.

Länsstyrelserna skall svara för den regionala administrationen av jakten och viltvården. Arbetsbördan ökar och frågorna som skall handläggas blir allt mer komplicerade, genom förändringar i miljön och vidgad hänsyn till andra allmänna och enskilda intressen. Trots de ökande krav som ställs på länsstyrelserna, saknar dessa egen expertis i jakt- och viltvårdsfrågor. Under rådande förhållanden är länsstyrelserna helt beroende av utomstående rådgivning. Vad avsaknaden av egen sakkunskap i förening med dålig rådgivning kan leda till, är älgstammens utveckling under den senaste tioårsperioden ett belysande exempel på. Under 1970-talet tillväxte älgstammen i antal så att stora ungskogsarealer efter hand totalförstördes. Skadorna på odlade grödor ökade lavinartat, samtidigt som älgolyckorna på vägarna ökade till att spela en dominerande roll bland trafikolyckorna. När skadesituationen till slut blev ohållbar, tillgreps en i flera avseenden panikartad avskjutning. De senaste årens mycket kraftiga avskjutning har medfört att älgstammen nu är ojämnare än någonsin, samtidigt som kvaliteten allvarligt försämrats med bl. a. sjunkande slaktvikter och dålig hornutveckling. Älgolyckorna har orsakat både enskilda och samhället stora kostnader. Hade länsstyrelserna haft egen sakkunnig personal till sitt

förfogande, skulle många dyrköpta misstag kunnat undvikas. Med ökande arbetsbelastning och vidgat ansvarsområde framstår det som helt nödvändigt att länsstyrelserna får erforderliga resursförstärkningar. Även naturvårdsverket torde behöva viss resursförstärkning för den centrala jakt- och viltvårdsadministrationen.

Fondutredningen har tidigare föreslagit att jaktvårdsfonden avvecklas och att jaktvårdsmedlen i stället tillförs statsbudgeten. Därmed kan stora administrativa besparingar vinnas. Nuvarande administration är märklig. Regeringen beslutar om jaktvårdsavgiftens storlek. Svenska jägareförbundet låter trycka och sända ut inbetalningskortet. Postverket distribuerar inbetalningskortet. Postverket tar emot de inbetalda avgifterna. Postverket överför avgifterna till kammarkollegiet för fondering. Postverket sänder talongerna från inbetalningskortet till Svenska jägareförbundet för registrering. Svenska jägareförbundet äger det statliga jaktkortsregistret. Svenska jägareförbundet företar diverse justeringar i registret och fonderingsunderlaget. Svenska jägareförbundet rapporterar till kammarkollegiet. Kammarkollegiet redovisar de medel som återstår. Efter förslag från naturvårdsverket beslutar regeringen om utbetalningar ur jaktvårdsfonden. På rekvisition utbetalar kammarkollegiet de beslutade beloppen. De utbetalda beloppen distribueras via postverket till den slutliga mottagaren.

Svenska jägareförbundet äger det statliga jaktkortsregistret. Därmed är registret oåtkomligt för alla utomstående. Om staten vill ta del av någon uppgift ur det statliga registret, måste staten först fråga Svenska jägareförbundet om lov. All praxis och sunt förnuft talar för att förhållandet skall vara det motsatta. Alla landets jägare är ålagda att erlägga en årlig jaktvårdsavgift för erhållande av statligt jaktkort. Jaktkortsregistret är en statlig angelägenhet som självfallet skall vara placerad vid en statlig myndighet. I första hand torde därvid postverkets adressregister komma i fråga för övertagande av jaktkortsregistret. Det framstår som särskilt angeläget att jaktvårdsfonden avskaffas i enlighet med fondutredningens förslag. Lika angeläget är det att jaktkortsregistret överflyttas till en ansvarig statlig myndighet.

Som tidigare nämnts finns det två rikstäckande jägarorganisationer i landet. Båda dessa jägarorganisationer bedriver en i huvudsak likartad allmännyttig verksamhet. Alla beslutsfunktioner inom jakten och viltvården skall handläggas av en ansvarig myndighet. Jägarorganisationernas medverkan i det allmänna viltvårdsarbetet begränsas härigenom till en rådgivande, förslagsställande och informerande verksamhet. Detta förhållande gäller för båda jägarorganisationerna. Med beaktande härav bör medelsfördelningen till den praktiska verksamheten fördelas likvärdigt mellan de två organisationerna. Bidragen bör utgå enligt likvärdiga och medlemsrelaterade grunder.

Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslår jag följande:

- att jaktvårdsfonden avskaffas enligt fondutredningens förslag och att därvid friställda och omfördelade jaktvårdsmedel används för att öka bl. a. naturvårdsverkets och länsstyrelsernas resurser,
- att med friställda medel enligt ovan, förstärka naturvårdsverkets och

länsstyrelsernas ekonomiska och personella resurser för jakt- och viltvårdsadministrationen.

Mot. 1986/87

Jo784

– att jaktkortsregistret överförs till en ansvarig myndighet. förslagsvis postverkets adressregister,

– att en klar gränsdragning skall upprätthållas mellan myndighetsutövningen och jägarorganisationernas praktiska verksamhet,

– att bidragen till de båda jägarorganisationerna skall utgå likvärdigt, baserat på organisationernas aktiva medlemstal.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jakt- och viltvårdens organisation och administration.

Stockholm den 27 januari 1987

Olle Östrand (s)